

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesti-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.** A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Két beszámoló.

Budapest, július 19.

Elhangzott *Justh Gyula* beszámolója is Makón, *Lengyel Zoltáné* is a zilahi választók előtt, de a válságból való kibontakozás képe ma sem világosabb. *Justh Gyulát*, *Kossuth Ferenc* és *Komjáthy Béla* kísérte le választói közé, akik zajosan ünnepték képviselőjüket, de beszámolója közben neki is meg kellett küzdenie a szocialistákkal szövetkezett harcpárti függetlenségek ellentüntetésével és csak hatósági beavatkozás után mondhatta el beszédét. Újat se *Justh*, se *Kossuth* nem mondott, csak a volt pártvezér harsogott még élesebben az obstrukció ellen, amelynek intézésében még három hét előtt vezető szerepet vitt. Ha *Kossuthéknak* van okuk megelégedni a makói fogadtatással, a harcoló ellenzék viszont rámutathat *Lengyel Zoltán* mai beszámolójának nagy sikerére. A fiatal képviselőnek, aki *Barabás Béla* társaságában jelent meg választói előtt, lelkes ünneplésben volt része. Nemcsak a függetlenségi pártiak osztatlan helyeslése kísérte *Lengyel* és *Barabás* felszólalásait, de, mint egy távirat jelenti, szabadelpvüparti szónokok is buzdították a képviselőket a harc folytatására. Hogy mi lesz a kétirányú hangulatcsinálás eredménye, azt nem lehet tudni, de az kétségtelen és a zilahi szabadelpvüpart magatartása is e mellett bizonyít, hogy *Khuen-Héderváry* a közvélemény nem tartja annak a férfiúnak, aki alkalmas volna a megbólyított parlamenti béke helyreállítására.

Justh Gyula beszámolója.

Makó, július 19.

Justh Gyula ma mondta el beszámoló beszédét több ezer főnyi hallgatóság előtt. Lekísérték *Kossuth Ferenc* és a békepártiak *Komjáthy Béla*, közül

még *Reich Aladár* és *Kelemen Béla*. A pályaudvaron tegnap este nagyszámu közönség fogadta a képviselőket. A nép egy része élenezett, de egy másik része, amely *Kis Pál* makói függetlenségi ügyvéd vezetése mellett jelent meg zajosan abucgolt. Amikor a menet bevonult, Makó utcáin vegyesen hangzottak a kiáltások.

— Eljen *Kossuth*!
— Abucg *Justh*!
— Zsivó *Kossuth*!

A bevonulás után *Justh Gyula* néhány szóval köszönte meg a fogadást, hogy aztán ma délelőtt a városbázterén mondja el beszámolóbeszédét.

A népgyűlés ideje ma déli tizenegy órára volt megálapítva de már tíz órakor több ezer főre menő tömeg sorakozott föl a városháza elé. A rekkenő hőség dacára a jobbára mezőgazdák álló közönség rendületlen kitartással várt a gyűlés szónokaira, aminek magyarázatát elsősorban abban kell keresni, hogy hirtelen, hogy a szocialisták s a *Justh* politikájával elégedetlen függetlenségi pártja meg fogja akadályozni a népgyűlést.

A népgyűlés tizenegy órakor kezdődött, mikor *Kossuth* és *Justh* megjelentek a városháza erkélyén. Nagy Károly evangélikus református lelkész, a függetlenségi párt elnöke nyitotta volna meg az ülést. Szavai azonban elveszték abban a rettenetes zajban, abucgkiáltásokban és sípolásban, amely e pillanatban a tér jobboldalán állók csoportjából fűhangzott.

Kossuth Ferencre láthatóan kellemetlenül hatott ez a fogadtatás. A percekig tartó zajból ki-kiváltak a következő felkiáltások:

— Abucg *Kossuth*!
— Abucg a horvát bán!

Justh Gyula bírása iparkodott szöhoz jutni, az elégedetlenek lárámája elnyomta hangját s már úgy látszott, hogy a beszámoló nem fog sikerülni. Hirtelen azonban megmozdult a tömeg, a tér jobboldalán verekedés támadt. Botok és esernyők működtek, egy hatalmas oszattanás ballatszott, aztán futásnak eredtek. A mintegy 3000 főre menő tömeg egy pillanatra nagy verekedő tömegnek látszott de aztán helyreállt a csend s *Justh Gyula* elmondhatta beszámolóját.

Hevesen kelt ki azok ellen, akik utcai botrá-

nyokkal akarják meghiusítani kötelessége teljesítésében, Elitéli azokat, akik mások politikai véleményével szemben erőszakot akarnak alkalmazni.

Mikor *Justh* beszédének eme részében ért, a városbázával szemben lekvő ház kapujában újból verekedés támadt. A rendőrkapitány gyorsan a tömeg közé szölitotta a készen álló lovas oszondorséget, akik aztán mindvégig biztosították a gyűlés zavartalan lefolyását.

Justh folytatta beszédét, ismeretes álláspontját fejtette ki, újból hangsúlyozta, hogy az ellenték a katonai javaslatoknak a napirendről való levételével kétségtelen diadalt aratott. Az adott szó politikáját hangoztatta azután s sajnálkozott a fölött, hogy akad olyan képviselő, aki adott szavát megszegi. Titakozik az ellen, hogy őt és elváratait békepártiaknak nevezék. Ő sohasem adta föl és sohasem is fogja föladni a harcot mindaddig, míg Magyarország önállósága kivívva nincs — konstátálja, hogy nem a függetlenségi párt szerelt le, hanem a szabadelpvüpart. Hisz a függetlenségi párt megbuktatta a kormányt, megbuktatta Fehérváryt. Am ősszel, majd ha a védőörvény reviziójára kerül a dolog, bőven lesz alkalom az obstrukcióra. Az ősszel a gazdasági károk elkerülésével lehet megvívni a harcot, ami most ki van zárva.

Justh Gyula beszéde közben nem egy okos és találó megjegyzés hallatszott a tömegből. Ezek közt nem volt a legérdekesebb az, melyet egy jóképű magyar ember kiáltott föl, mikor *Justh* az őszre hallszott küzdelemről beszélt.

— Most a nyakukon van a kés — ki tudja mi lesz az ősszel? . . .

Amikor arról beszélt *Justh*, hogy a függetlenségi pártnak nem szabad személyes politikát csinálnia, egy értelmes arcu földmives elkiáltotta magát:

— Eljen *Wekerle*!

— Éljen sokáig a 48-as *Wekerle*, de nem a 67-es — jegyzé meg *Justh*.

Khuen-Héderváry folytonos abucgolása közben ért véget *Justh Gyula* beszéde, mely után *Kossuth* Ferenc lépett az erkélyre s a következőket mondta:

Mindenki, aki önérdékből, gyűlöletből, vagy tudatlanságból konkolvt hint a függetlenségi pártba, a magyar nemzet jövőjének ellensége. Ha valamikor,

TÁRCA

A bankhivatalnok.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Írta: *Szántó Olga*.

Ha *Kovács Józsefről* azt mondom, hogy pontos, lelkiismeretes, szorgalmas hivatalnok volt, akkor már készen is vagyok jellemrajzával. Olyan pontos volt, mint egy remontoir-óra, olyan szorgalmas, akár egy egész hangyaboly, lelkiismeretessége és becsületessége pedig éppen semmivel sem hasonlítható össze. Kollégái nem emlékeznek reá, hogy elmaradt volna valaha a hivatalból, szabadságra sohasem ment. De nehogy valami történet ösztönözzön tulajdonítsuk e nagy szorgalmat, őt nem bántotta, hogy épp oly esigalassussággal haladt előre, mint hanyagabb hivatalnoktársai. Állásával nagyon meg volt elégedve az országos bankban, fizetéséből nemcsak igényeinek megfelelőleg élhetett, a takaréka is jutott belőle és hogy nyugdíjképes is volt, egészen megnyugtatta amugy is nagyon nyugodt kedélyét. Valami magasabb ambíció soha sem bántotta. Az életének nem volt ábrándozás a megfontolása. Még csak szocialista sem volt. Nem sok gondot okozott neki a világ folyása, jó volt minden úgy, ahogy volt. A hivatal volt különben az ő világa, abban olvadt fel egészen. Nem azért volt hivatalnok, hogy megéljen, hanem azért jött a világra, hogy hivatalát a legkitünőbbben betöltsse. Nem is csinált soha hibát a könyvek körül, megbízható volt, mint egy automata. A természetet csak annyiban vette tekintetbe, amennyiben a közgazdasági viszonyokra befolyással volt. Tavaszi sejtelen sohasem hozta hullámlásába a vérért. Költők olvasását átgengedte egyszersmindkorra

olyan embereknek, akiknek több szabad idejük van, ő beírta az újságolvasással. A szerelmet nem komoly emberhez valónak tartotta volna, ha egyáltalában gondolt volna a szerelemre. A házasságra se gondolt volna sohas, ha észbe nem juttatták.

Egy bankhivatalnok, akinek 2000 forint fizetése van, nyugdíjképes és nem lump vagy gazember, drága kincs a mai világban. Ára legálább is 10.000 forintnál kezdődik, hozzá szép kelengye, azután másodosorban jön a leány, aki esinos legyen, jó családból való, intelligens, mindemellett nagyon szerény és házias és ha minde kitűnő tulajdonságokkal fel van ruházva, érezze magát megfizetve és boldognak, ha egy bankhivatalnok elveszi. *Kovács József* nem volt emez értékének tudatában, de amidőn a házassodás korát elérte, siettek őt fölére rokonai és ismerősei felvilágosítani. S addig jártak a nyakára, amíg belátta, hogy már elég sokáig volt szobaur, és nem volt egészen ellenére a dolog. Kiszámította, hogy ha kap 10.000 forintot, annak kamataiból s fizetéséből megélhetnek szépen. Ha az asszony szerény és takarékos lesz, még meg is takaríthatnak valamit. Ennyit gondolt a házasság praktikus oldaláról, más oldalról nem gondolt semmit, nem is tudta, hogy van, ő mindig csak praktikusán gondolkodott.

Rokonai szemeltek ki számára egy leányt, ahol megvolt a pénz és állítólag megvoltak a többi kívánatos tulajdonságok. Félig húzták, félig magától ment *Kovács József* leányzóhoz egy kis dunántúli városba. Nagy hidegére mellett is volt egy kis lámpaláza, még alig forgott nőtársaságban. De könnyebben ment a dolog, mint hitte volna. Társalogni ugyan nem tudott, de tudott olyan ügyesen hallgatni, hogy feltételezték róla, hogy csupán okos dolgokat hallgatott el. A leány azonban, a kis *Vácsi* *Ida* ennél kedvesebben tudott csevegni. Sokat csevegett és amikor

nem csevegett, akkor nevetett és amikor nevetett, számos pici gödör jelentkezett a két arcán s gömbölyű állán. Nevettek a szemei is, melyek nefelejtsszínűek voltak és csodás ellentétben állottak sötét, göndör hajával. *Kovács Józsefet* hidegen hagyták a kedves leányos baják, nem értett ő ehhez, hiszen talán még soha egy szál virágban sem gyönyörködött. De a körülmények teljesen megteleittek a kis *Vácsi* *Idánál*, megvolt a hozomány, a család nagyon tisztességes volt és úgy hallatszott mindenhonnan, hogy *Idát* nagyon egyszerűen s háziasan nevelték, hivatalnok-feleségnek való. Tehát *Kovács József* bejelentette főnökének, hogy megnősül. Eljegyezte magát s e nagy, életre szóló lépésnél nem dobbant a rendesnél nagyobbab a szíve, nem érzett megindultságot.

A kis *Ida* nem egészen így képzelte magának a férjhezmenést, ő szerelmről ábrándozott. *Kovács József*be nem volt szerelmes. De szülei azt mondták, a szerelm csak azután jön, ilyen fényes partiet nem szabad manapság visszautasítani és ő a tizenhétéves leány könnyelműségével hamar belenyugodott. Örült a gondolatnak, hogy barátinál irigylenni fogják, Pesten fog lakni és végre is bankhivatalnok felesége lesz. Fényesen festette ki magának jövő életét, képzelgetben berendezte szobáit és elhatározta, hogy igen sok nipp lesz bennük. Mennyit járnak majd színházba, milyen elegánsan fog öltözködni. S miben állott a házias nevelés? Abban állott, hogy *Iduska*, amikor vendégek voltak, fehér kötényt viselt és segített asztalt teríteni, reggelenkint pedig piros selyemkendővel volt fejcsékeje be-kötve, ami, melleseleg mondvá, igen jól illett neki, és egy szarvasbőr-darabbal letörölte a szalonban a burtorak. Többet követelni tőle, valóban kegyetlenség lenne.

Ida küldött fényképet a főlegényének, írta neki, hogy huszonnyégy darabot csináltatott belőle

ugy most van szükség a országának egy erős, egységes nagylelkű függetlenség pártja, azért, hogy megvédje az ország érdekeit oly téren, amelyen nehezebb ugyan a nemzet érdekeinek védelmébe terelni a közvélemény lelkesedését, de mely fontosabb a nemzeti hadseregnek is a jelen viszonyok közt. A közgazdasági kérdések helyes megoldásáról, az önálló vámtarulat felállításáról függ a nép kenyere, a nemzet gyarapodása, hogy a magyar faj erőteljes testébe erős lélek költözzék be, olyan, amilyen a hazafiság tüzében megedzve ellent tudjon állni a hazafiatlan izgatásnak. A közgazdasági kérdéseket csak úgy lehet helyesen megoldani, ha függetlenségi párt egész súlyával léphet föl, és ezért valóságos nemzeti szervezetlenségnek tartja, hogy éppen most hullozott szét a párt s saját maga letévelyen homlokáról az egész Európa sajtója és közvéleménye által megbánult babért, saját tekintélyét teszi tönkret. Pedig nehéz lesz újra egyesíteni a pártot, sok türelem és végtelen ügybuzgóság és szeretet kell meint hozzá. Kossuth ígéri aztán, hogy meg fogja tenni kötelességét, bár, megvalja, a sok rágalmazás elkedvetlenül. Minthogy a szereplés sohasem volt vágya, sőt terhére van, felmerül benne a kétség, hogy otelekésnek lehet-e valami üdvös hatása, ha egyre nő az emberek száma, akik rágalmazással igyekeznek hatását csökkenteni.

Kéri a választókat, ne higgyenek a róla terjesztett rágalmaknak. Hazugság, hogy ő az ugynevezett bánt támogatója, hazugság az, hogy ő vagy bárki a pártban békepárti és hogy a párt bármely része leszerelt. Ellenkezőleg a parlament szerelt le, az tette le a fegyvert a függetlenségi párt előtt. Hazugság, hogy szóló és hívei a nemzeti vívmányokért küzdenek nem akarnak, e vívmányok kiküzdése nekik is céljuk, de csak akkor fognak éreztük sikra szállani, ha győzhetnek, és nem most, amikor a győzelem lehetetlen és amikor a küzdelemmel nem okoznak helyrehozhatatlan kárt az országának. Különben is a párt hagyományos elve az önálló magyar hadsereg, miért harcolon tehát a függetlenségi párt az 1867-be belekapcsolt nemzeti vívmányokért? A küzdelem kellő ideje akkor érkezik el, amikor a katonai hatalom új követelésekkel áll elő, ha nem lesz megvédhető a nemzet pénze és vére. Ki fogunk csikarni erősbre nemzeti engedményeket. Ezt pedig egy egységes függetlenségi párt könnyebben elérhette volna.

Egyébiránt — ugymond — az én utam ki van jelölve. Mindenki saját lelkiismeretét kérjen tanácsot. Az én hitem az, hogy azok akik a párt erejét elfecsérelték, tévednek s hogy a jövő sikert is kockáztatják, jól tudom, hogy akik pártunkból most obsztrúdnak, honfellekesedéssel ocséleznek és tiszta szándékból lükték félre öreg vezírüket, aki őket sok nehéz esatában diadalra vezette s a párt tekintélye azelőtt nem létezett magaslata emele. Én minden nehézség nélkül állok félre, a legjobb sikert kívánva szerintem eléggé meg nem lóntott küzdelemnek és ami tőlem függ, megteszem, hogy annak a nagy diadalnak, amelyet pártom élni szratam, ne legyen az a vége, hogy önmagát robbantsa szét az a nagy párt, amelyre hittem, de csalódtam, hogy még szolgálatot jogok tehetni édes hazámnak.

Kossuth Ferenc után Kelemen Béla, majd Reich Aladár Beszél. Végül pedig Komjáthy Béla fejtegette elvtársai állásfoglalását. Szerinte az obsztrukció folytatása ma egyenesen káros az országra. Az adott szót

ronkai és barátai számára. Kovács alig vetett egy pillantást a képra, arra gondolt csak, hogy minő pazarlás ennyi fényképet csináltatni. Voltak a levélben megjegyzések négyszobás lakásról is, meg színházpályáról. Ez egészen elírmitette. Hisz az nem futja az ő fizetéséből! Beesültségével nem férhetett össze, hogy többet költsön jóvedelméről, és a bizonyosan szerencsétlenségbe sodorja őket, mint sok fővárosi családot, akik könnyelmű életükkel adósságokba keverednek. Nem birt e gondoktól szabadulni. Az ő élete eddig oly simán folyt le, hogy az első konfliktus megijesztette. Már-már banni kezdte az egész eljegyzést. Minnek is nősül ő? Milyen nyugodtan élt eddig, soha semmi baja sem volt.

Leutazott menyasszonyához a dolgot tisztázni. És kezdte a kis Idának komolyan, bölesen magyarázni, hogy jóvedelmük nem engedti, hogy olyan nagy luxust üzennek, nem telik négy szobára, legfeljebb háromra, színházba se járhatóak gyakran és akkor se páholyba. Minél komolyabban beszélt, Ida annál hangosabban nevetett, azt hitte, tréfál a völögyénye. S amikor az csak nem akarta magát elmosolyogni és mind szigorubb lett a beszéde, az ő arcáról is eltűnt a sok pici gödör és egyszerre olyan hevesen kezdett zokogni, hogy szülei ijedten szaladtak be a másik szobából. A srátsó szaggatottan mondta, hogy ő nem lesz Kovács felesége, ő nem huzza meg magát három kis lyukban és nem fog mindig otthon gubbasztani, mint valami vénasszony. Az öregek el akarták simítani az ügyet, de Ida elszaladt, duzzogva bezárkózott szobájába és kijelentette, hogy nem akarja többé látni a völögyényt. Ezt már nem lehetett jóvátenni, Kovács visszakapta jeggyűrűjét.

De ahogy völögyény korában szeretett volna ismét szabad lenni, most nem örült neki. Eggett itt a föld a talpa alatt és a legelső vonattal hazautazott. Rosszul érezte magát, valami nem volt benne rendben, nem volt meg az a nyugodt bizottság érzése, mint azelőtt. — Mikor a vasúti kocsiiban állt, gondolkodni kezdett szokatlan helyzet

meg kell tartani s véget kell vetni annak a balhiedlemnek, hogy ellenzéki politikus nem felelős tényeiért.

Utóljára még Nagy Kálmán mondott köszönetet a képviselőknek s kifejezte a választók bizalmát Jush iránt.

A gyűlés ezzel véget ért s a tömeg a legnagyobb rendben oszlott szét, éljenve Kossuthot és Jushot és egyértelműen abdulolva a „horvát bánt”.

Lengyel Zoltán beszámolója.

Zilah, július 19.

Ma tartotta itt beszámoló beszédét Lengyel Zoltán országgyűlési képviselő, akit választói lelkes fogadtatásban részesítettek. Lengyel Zoltán Barabás Béla és több függetlenségi képviselő társaságában érkezett Zászlókkal, bandériummal vonult a függetlenségi polgárság délelőtt 9 órakor a pályaudvarra, ahol a kerület képviselőjét és a többi vendégeket Csetnek István üdvözölté hazafias beszédben. Fellobogozott ház-sorok közt vonultak be a képviselők a városba, ahol a Vigadó előtt Kiss Ernő intézett beszédet az érkezőkhöz.

Délelőtt 11 órakor nyílt meg a függetlenségi párt gyűlése, amelyet Csetnek István nyitott meg, a sok ezer főnyi közönség lelkes tetszése közt helyeselve a harcot az idegen miniszterelnök ellen és a katonai vívmányokért. Erre Lengyel Zoltán országgyűlési képviselő mondta el nagy figyelem mellett beszámolóját, amelyet sűrűn megszakított a helyeslés zaja. Hangsúlyozta a függetlenségi párt egységének szükségét és kifejtette, mi indította őt és a harcias párhíveket mégis arra, hogy, Kossuth Ferencel ellentétben, fel ne adják a küzdelmet. Ugy ő, mint Barabás Béla élesen támadta a kormányelnököt, akinek eddigi szereplése csak növelni a kalmat az a bizalmatlanságot, amely iránta a kormánypártban is mutatkozik.

A környékről is összesereglett nép zajos tetszéssel kísérte a képviselők lejtegetéseit és végül bizalmat szavazott Lengyel Zoltánnak.

Délután 1 órakor a Vigadóban társaságot volt, Kormánypárti polgárok is megjelentek és lelkes szavakban buzdították a képviselőket a haro folytatására. A képviselők azután Kravaszna mentek, ahol Lengyel Zoltán szintén beszámolt választóinak. A polgárság ott is nagy le kesedéssel bizalmat szavazott képviselőjének és határozatilag felhívta a függetlenségi pártot, hogy addig le ne rakja a fegyvert, amíg olyan kormány nem következik amely teljes biztosítékot nyújthat arra, hogy a nemzeti követelések meg fognak valósulni.

BELFÖLD

Kállay idelgones utóda. A király, mint a hivatalos lap jelenti, gróf Goluchowski Agenorhoz. a cs. és

s a történetek fölül. Olyan hirtelen jött mindez, egészen meg volt lepve tőle. Gondolt a volt menyasszonyára, nézte az areképét, mely nála maradt, és most nézte meg először figyelmesen. Nézte sokáig és ahogy nézte, észrevette, amit eddig nem vett észre, hogy milyen szép, milyen bájos és üde. S ez a kedves, fiatal teremtet az övé lehetett volna! Valami hirtelen megmozdult benne. — Vére gyorsabban lüktetett. Eszébe jutott, hogy alig eszokta meg, míg menyasszonya volt, most gyöngéd esótot lehelte a fényképre, azután elpirozt, mint egy iskolásleány. Melege volt, mintha tűz keringene ereiben. Nem tudta, mi történt vele. Kovács József szerelmes volt.

Mikor megrékezett Budapestre, még hivatalos idő volt, de ő nem ment hivatalba. Letűlt egy sétatérre, ahol gyerekek játszottak és vigan nevetgéltek.

Tavas volt. Az orgona virult, illatozott, a vadgesztenyefákon tarka madarak csicseregtek. S minden bokorból, minden lomb mögül, a kék égről a kis Idának nefeletjszemei mosolyognak felé. Minden új volt előtte. Minddédig örökös sötétség volt benne és körülötte. Ő azt hitte, hogy csak számok vannak a világon, azt hitte, hogy kétszer kettő az mindig és mindentűt csak négy. Erre volt az ő egész lénye berendezve s minden nagyon egyezett egész életén át. Most megszólal a szíve, dobban sokat egymástán, ő számlálja a dobbanásokat s nem egyezik fejbél számítással, itt kétszer kettő... őt! Eddigi számítása milyen kiesinyes, gyarló volt. Ha Idának egy krajcár hozománya se lenne, akkor is elvenné most már és ha akarna négyszobás lakásban lakni, mindennap színházba járni, az is futná fizetéséből! De hiszen már ehhez késő! Valóban a soros iróniája.

Már üres volt a sétatér, besötétedett, az őt, akinek feltűnt a melancholikus gubbasztó, rosszat sejtett és hazatérésre intette őt. Utközben zene hallatszott ki egy kávéházból. Érzélgős, elcsépett keringőt játszottak s az annyira meghattotta őt, hogy könnyek szöktek szemébe. Otthon

kir. ház és a közös külügyek miniszteréhez a következő legelső kéziratot intézte:

Kedves gróf Goluchowski! Kállay Benjámín közös pénzügyminiszterem elhalálása következtében indittatva érzem magamat, hogy őnt közös pénzügyminiszterütem vezetésével, valamint Bosznia-és Hercegovina ügyeinek legfelső központi vezetésével ideiglenesen megbízam.

Kelt Ischlben, 1903. évi július hó 14-ikén.

FERENC JÓZSEF s. k.

Goluchowski s. k.

Az állami gyermekvédelem.

Budapest, július 19.

Az elhagyott gyermekek védelméről szóló szabályzatot most küldte szét a belügyminiszterium a vármegyei törvényhatóságoknak. A szabályzatot kísérő körrendeletet még Széll Kálmán irta alá mint belügyminiszter június 24-én, tehát olyan időben, amikor az állami gyermekvédelem nemesszivű megteremtője már csak „az új kormány kinevezéséig” vezette a belügyminiszterium teendőit. A körrendelet, amely méltón zárja le Széll Kálmán kormányzati éráját, így hangzik:

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak, Fiume kivételével.

Az 1901. VIII. t.c. 7. szakaszában adott felhatalmazás alapján az állami gyermekvédelemről a mellékelt szabályzatot bocsátom ki. Amint e szabályzat szakaszaiból látható, az állami gyermekvédelemnél az önkormányzati közreműködést igénybe veszem.

Különösen nagy szerep jut az árvaszékeknek, amelyeknek legfőbb feladata a kiskorúak szellemi és anyagi érdekeinek megóvása és előmozdítása (1877. évi XX. t.c. 283. §.) és amelynek tövkenysége most új mederbe jut, mert mód adatik neki, hogy megvalósíthassa a vagyontalan gyermekek védelmének azt a nagy feladatát, amelynek megvalósítását célul tűzte ki már az 1877. évi XX. t.c. 112-ik szakasza is.

Vezető elvem az állami gyermekvédelem terén, hogy az állami gyermekvédelem kiterjeszkedjék minden 15 éven alul levő gyermekre, aki valóban elhagyott.

Viszont azonban senki, akinek igénye nincs az állami gyermekvédelemre; elhagyottá ne nyilvánítsanak, nehogy a tulzolt gyámokdás azokban, akik a gyermeket a vérségnél s törvénynél fogva tartani kötelesek, ennek a köteleességnek érzetét lazítsa, elhallgattassa, nehogy a társadalomban az állami mindenképpen hitet keltsse fel és nehogy végül a terheket az államkincstár és 7 éven felüli gyermekeknek a község törvényellenesen viselni legyen kénytelen.

Nem kétkem, hogy az önkormányzati tényezők, a törvényhatóság közgyűlésétől kezdve le a községi előjáróságig, átérzve e szabályzat szociálpolitikai jelentőségét, a kormányt a gyermekvédelem terén a kötelesegteljesítés határára messze túl azzal az odaadó lelkesedéssel fogják támogatni, amelyet azok az államfenntartó érdekek, amelyeket ez a szabályzat minden vonalon szolgál, megkövetelnek.

megpróbált irni volt menyasszonyának. Meg akarta irni neki, hogy belátja, hogy hibázott, bocsásson meg, szereti, nem tud nélküle élni. Legyen az övé s ő még a lehetetlen kívánságait is boldogan fogja teljesíteni. Ezt akarta irni. Képtelen levél lett belőle. Ő, aki soha mást, mint üzleti levelet nem irt, aki soha egy regényt, vagy költeményt nem olvasott, hogy találja meg a kifejezést arra az érzésre, ami neki is új, maga is alig tudja érteni. Ezzel a levéllel nevetésgessé tette volna magát, összetépte. S kezdett utat, még tiszser is, mind összetépte. Nagyot sóhajta mondot le ez egyetlen s utolsó kísérletéről, hogy visszahódítsa boldogságát, melyet elvesztett, még mielőtt megtalálta volna.

Másnap nagy esodát értek meg az országos bank hivatalnokai. Kovács József későn jött hivatalba. Ugyanaz napon néhányzor el is hibázta az összeadást. Csipkedtek is érte a kollégái, azt mondták, hogy szerelmes, és nagyokat kacagtak az eredeti ötleten. Ő is próbált mosolyogni, de nem sikerült neki.

A tévedések ezután gyakran ismétlődtek. Feltűnt rossz színben volt, főnöke kérte, hogy utazék el egy időre, úgy látszik, megerítette magát a sok munkával, a változás jót fog neki tenni. Elfogadta a szives ajánlatot, elutazott ismeretlen vidékekre, a tengerpartra, onyhülést keresni.

De nem tudott meggyógyulni. Vannak gyenge szervezetű emberek, akik folyton betegeskednek és azért mégis szívós életűek. De ha egy erős, egészséges ember, ki sohasem volt beteg, bajba esik, az halálos szokott lenni. Kovács József, a világ legprózaibb embere, ki sohasem tudta, hogy neki szíve is van, hogy érezni is lehet, első és egyetlen szerelmi bánatába belehalt.

Sokat szenvedett még addig a bizonyos szomorú ősi napig, amelyik oly stilszerű az öngyilkosságra. S azon a napon föbelötte magát. Balkezőben egy női arcoképet szorongatott. Azt beszélték róla, hogy meghibbant az elméje.

A szabályzatot közölje az összes érdekelt hatóságokkal és hatósági közvegekkel.

Budapest, 1903. évi június hó 24-én.

Széll Kálmán s. k.

A szabályzat „negyedik része” a társadalom közreműködését biztosítja a nemes célu munkában. Ebben állapítja meg a gyermekvédtel-egyesület s a telep-bizottság. Ugyiszintén a gyermekvédő országos bizottság tagjait.

Ahol a belügyminiszter állami gyermekmenhelyt létesít, ott egyben menhelybizottságot alakít, amelynek vannak hivatalból kiküldött és választott tagjai, részben nők is.

A menhelybizottság feladata a következő:

a) gyermekvédtelmenhely-egyesületet alakít, ha a menhelyintézet székhelyén nincs még az állami gyermekvédelemmel összhangzatos működésre képes gyermekvédő-egyesület;

b) biztosítja az állami gyermekvédelmet a menhely egész területén a társadalmi emberbaráti tevékenységével is;

c) előmozdítja az intézetek és egyesületek rendszeres s a menhely egész területére szóló összhangzatos működését az állami gyermekvédelemmel;

d) a gyermekvédelemmel foglalkozó intézetek és egyesületek közt szerves és a menhely egész területére szóló összműködést létesít akként, hogy ez intézetek és egyesületek szövetségbe lépjenek.

Különösen pedig:

1. Közreműködik annak a célnak az előérése, hogy intézetek, egyesületek az elhagyott gyermekeket gondozásba vegyék, avagy rokonok, jótévedők elartásák, örökbe fogadják.

2. Közreműködik telepek szervezésénél, berendezésénél; javaslatot tesz családi telepek létesítése tárgyában. Telepeknek társadalmi uton házakat építtet, hogy azokban elhagyott gyermekek tartása fejében megbízható családoknak ingyen lakás adassék.

3. Saját kebeléből választott albizottsága, illetőleg ennek tagjai: a) megtekintik a menhely főzőkonyháját, a beszerzett élelmiszereket és az elkészített ételeket; b) gondoskodnak az iskolába járó gyermekek tanter-szükségleteiről; c) társadalmi jótékony-ság utján lehető mennyiségben beszerzik az elhagyott gyermekek ruháztszükségletét; d) felügyelnek a telep-egyesületek s a telep-bizottságok működésére.

4. Ényhíteni igyekszik azoknak a gyermekeknek sorsán, akik erre reászorulnak, de mert nem elhagyottak, az állami gyermekvédelem körén kívül esnek.

5. Közreműködik, hogy a 15-ik életévét elért gyermek megélhetése biztosíthatassék valamely családnál, avagy gazdaságban, ipari vagy kereskedelmi vállalatnál, avagy jótékony intézetnél, egyesületnél.

A gyermekvédő országos bizottságnak elnöke a belügyminiszter. Helyettes elnöke az államtitkár, akinek hatáskörébe az állami gyermekvédelem tartozik. Tagjai: I. Hivatalból: 1. a belügyminisztérium közjótékony-sági és gyermekvédelmi főosztályának főnöke, a gyermekvédelmi osztály vezetője, és a többi érdekelt főosztályoknak képviselői; továbbá a belügyminisztérium számvevőszékének igazgatója; 2. az érdekelt minisztériumok képviselői; 3. országos felügyelő; 4. a menhelyek igazgató-főorvosai s a budapesti menhely igazgatója és főorvosa.

II. Választott tagjai: Az a négy-négy tag, akiket 6-6 évre a menhely-bizottságok választanak. (63. §)

III. Kinevezett tagjai: Azokon kívül, akik az országos bizottságnak hivatalból tagjai, s azokon kívül, akiket választanak, a belügyminiszter hatáskörébe aynyi tagot — nőt, férfit — nevezhet ki, ahány választott tagja van a bizottságnak. A bizottság székhelye Budapest.

Az országos bizottság feladata a következő: a) biztosítja az állami gyermekvédelmet az ország egész területén a társadalom emberbaráti tevékenységével is; b) előmozdítja az intézetek és egyesületek rendszeres és országára szóló összhangzatos működését az állami gyermekmenhelyekkel; c) a gyermekvédelemmel foglalkozó intézetek és egyesületek közt szerves s országára szóló összműködést létesít akként, hogy ez intézetek és egyesületek országos szövetségbe lépjenek; d) előmozdítja a Gyermekvédő Országos Egyesület alapítását.

Különösen pedig feladata az országos bizottságnak, hogy véleményét mondjon gyermekvédelmi kérdésekben a belügyminiszter felhívására avagy saját kezdeményezéséből. Feladata továbbá hathatósan támogatni a gyermekvédelmi irodalmat s ennek termékeiből könyvtárakat alapítani.

— BUDAPESTI NAPLO. Július 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldessük tovább.

KÜLFÖLD

A pápa haldoklik.

Budapest, július 19.

A mai római táviratok szerint XIII. Leo pápa utolsó óráit éli. Betegsége, amely tegnap még gyógyulással bízta orvosait is, erőtt vett roska tag szervezetén és a szent aggyastyán csön-des utban van az elmúlás felé. Mély meghatottsággal tekint az egész érző emberiség a Vatikán szobájára felé, ahol a történelem egy szép fejezete lezárul. E meghatottságot felváltja a megdöbbetés, rá gondolván, hogy fagyos kezét ráteszi a halál erre a nagy emberre is, aki minden jelentékeny kortársát túlélt. A világ mindig úgy tekintett az aggyastyánra, mint a leküzdhetetlen életör szimbolusára és nehezen tud beletörődni abba a gondolatba, hogy néhány óra múlva XIII. Leo neve a történelemben.

A mai nap táviratait alább közöljük érkezésük sorrendjében:

Róma, július 19.

A *Voce della Verità* szerint a pápa jelen állapota a következőkben jellemezhető: A tüdő nem mutatnak rendellenes tüneteket, azonban a légző-mozgás az izgalom, depresszió és a mellhártyagyulladásal összefüggő egyéb körülmények folytán gyakori. A mellhártyagyulladás a váladék apadására folytán javult. A vese kiválasztása, bár távolról sem bőséges, elegendő arra, hogy ne következzenek be kortáni jelenségek. A nagyfokú aggkori yengeség a betegség következtében még jobban előrehaladt.

A *Popolo Romano* azt írja, hogy a pápa állapotának rosszra fordulása éjjel 3/4 óráig tartott. A *Messaggero* azt jelenti, hogy az éjjel a Vatikánban mindenki ébren volt és hogy a magas egyházi méltóságok, kik tegnap este aggodalomtól eltolva hagyták el a Vatikánt, telefon utján értesítették ő szentsége állapotáról. A pápa az orvos-ságot és a huslevest visszautasította. Az éjjel álmatlanul töltötte és csak néha szöndergett rövid ideig. Mazzoni délelőtt 1/4 órakor ment a Vatikánba.

A szentatya állapotáról reggel 9 órakor kiadott jelentés a következő: Ő szentsége az éjjelt álmatlanul és nyugtalanul töltötte. Erőfi állandóan depressimált. Légzése rendszeres, erőse meglehetősen yenge, de rendszer 98, hőmérséklete 38,5. Mazzoni, Lapponi.

Mazzoni 1/10 órakor hagyta el a Vatikánt. Ugy látszik, minden reményességét elvesztette és azt mondta, hogy a pápa az éjjelt meglehetősen izgatottan töltötte, azonban folyékony táplálékot vett magához. Az első orvosi látogatás meglehetősen rövid volt, mert a pápát izgatottan találták. Az orvosok a mellhártyagyulladás és az aggkori yengeség következtében a depresszió növekedését állapították meg, ami megfosztja a beteget ellendő erejétől. Az érverés néha rendetlen. A depresszió különösen tegnap este óta lépett fel. A pápa szellemo folyton friss, azonban nem adnak neki alkalmat a beszédre, amihéz különben a szentatyának is kevés kedve van. Azon kérdésre, hogy a veszély közvetlen közel áll-e, azt válaszolták az orvosok, hogy „közvetlen”-nek azt értik, hogy a katasztrófa egy óra múlva fog beállni, akkor a kérdésre előreláthatatlan eseményektől eltekintve, tagadással kell válaszolni. Az orvosok a pápát csak este fogják újból meglátogatni.

— Délelőtt 10 óra 50 perokor.

Vannutelli biberost és Oreglia biberos camerlengőt épp most hívták a Vatikánba. A többi biberosok is megjelennek egyenkint a Vatikánban. Az a hír terjedt el, hogy a pápa állapota igen komoly.

— Délelőtt 11 óra 50 perokor.

A pápa haldoklik.

— Déli 12 óra 25 perokor.

A biberosok az imént távoztak a Vatikánból. Megerősítést nyert, hogy a pápa állapota rendkívül komoly. A nagykövetek így értelemben küldtek kormányaiknak táviratokat.

— Délután 1 óra 10 perokor.

A részvételirásokra szánt iv, mely eddig a pápai hálóteremtől nem messze a második loggiában volt, távolabbra vitetett a hálóteremtől az első loggiába, ami az első jele a szentatya állapota rosszabbra fordultának. Oreglia és Vannutelli biberosoknak sürgösen való behívása a Vatikánba nagy nyugtalanságot keltett, mert ezek azok a méltóságok, kiket először hívnak, ha a pápa haldoklik. Délelőtt 1/2 órakor elterjedt a pápa halálának híre, mely hírt azonban megáfolták. A lapok külön kiadásai megerősítik ama

hírt, hogy ő szentsége állapota igen komoly. A *Giornale d'Italia* jelenti: 10 óra körül hírtelen rosszabbodás állott be. Ő szentsége állapota reménytelen. Vannutelli biberos, tekintettel az eshetőségekre, a vatikánban marad. Rampolla biberos-államtikár kimentette távollétét a vatikánban megjelölt diplomáciai képviselőket előtt, nagyfokú elfoglaltságát hozva fel okul.

— Délután 2 óra 15 perokor.

A pápa gyóntatója állandóan az előteremben tartózkodik. Rampolla biberos-államtikár kétszer megjelent a pápai termekben a szentatya látogatására. Vannutelli biberos még mindig a Vatikánban időzik, hol nagy az izgalom.

Az este 6 órakor kiadott orvosi jelentés a következő: Ő szentsége a mai napot majdnem szakadatlan álomszerű állapotban töltötte. Erőfi folyton fogynak. Légzése 30, érverés 96, hőmérséklet 38,4. Mazzoni, Rossoni, Lapponi.

A *Voce della Verità* külön kiadásában azt jelenti, hogy a pápa állapota a rendkívüli erővesztés folytán nagyon veszedelmes.

— Este 8 óra 20 perokor.

A *Voce della Verità* jelenti: A pápa állapota az éj folyamán igen komolylyá vált. Ő szentsége izgatott állapotba és a rendkívüli hőség következtében yegyzolván alig tudott aludni. Hajnalban ő szentsége állapotában észrevehető komoly fordulat állott be, mert erőinek depressziója és ideges izgatottsága még mindig tartott. A délelött folyamán állapota a fokozódott depresszió folytán oly rosszra fordult, hogy tanácsosnak tartották Vannutelli biberos főpenitenciáriust azonnal a Vatikánba hívatni, mert az ő kötelessége a pápa betegágyánál az utolsó imádságokat vég-zni. Vannutellit Rampolla biberos államtikár fogatn hozták a Vatikánba. Egyidejűleg értesítették Oreglia biberost, ki ugyancsak azonnal a Vatikánba ment, később azonban távozt, míg Vannutelli mszre Bisletnél maradt. Később még több biberos és diplomata is érkezett a Vatikánba.

— Este 9 óra 20 perokor.

Az *Osservatore Romano* a Vatikán hivatalos lapja felszólítja a híveket, hogy az utolsó pillanatban is imádkozzanak, amidőn a pápa 15 napos halálvivódás után utolsó percét éli. Ez a lap is azt jelenti, hogy a pápa állapota délelött fél 10 órakor igen komolylyá fordult. Serafino Vannutelli és Oreglia biberosokat telefonon hívták, arról értesítve őket, hogy vatikáni fogat megy értők. Egyidejűleg érkeztek meg a Vatikánba a Rómában időző biberosok és diplomaták. Miután nem tartották valószínűnek a katasztrófa közvetlen bekövetkezését, Oreglia, a diplomaták és a biberosok, Serafino Vannutelli biberos kivételével, ki mszre Bislet lakosztályában maradt, elhagyták a Vatikánt.

— Este 9 óra 40 perokor.

A *Tribuna* azt jelenti, hogy dr. Lapponi *Della Volpe* biberossal szemben szöserint így nyilatkozott:

— Ha komplikációk nem állanak be, a pápa talán holnap reggelig, sőt holnaputánig el é, de tovább nem.

— Este 10 óra 15 perokor.

A Vatikánból jövő biberosok azt beszéltek, hogy Vives y Pato biberos mszre Pifféri, a pápa gyóntatója helyett ő szentsége szobájára ment. A pápa megcsókolta a néki nyujtott relikviákat és nagy erőmegfeszítéssel keresztot vetett. *Delirium*-mában a pápa olasz, francia és latin nyelven beszélt mondott. Ugy látszik, a beszéd bajor zarándokokhoz volt intéve és ezen olasz szavakkal végződött:

— Sono tutti continenti.

A legtöbb biberos, miután tudakozódott, elhagyta a Vatikánt, de készen állának, hogy szükség esetén azonnal a Vatikánba mehessenek. Serafino Vannutelli biberos éjjel is a Vatikánban marad.

— Este 10 óra 25 perokor.

A *Tribuna* harmadik kiadásában azt jelenti, hogy Vannutelli biberos este 9 órakor bement a pápa hálótermébe. Emittett lap azt mondja, hogy ez azt jelenti, hogy a pápa agóniában van.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

HIREK

Budapest, július 19.

— **Az udvar Ischiben.** *Ischiből* jelentik: Ma délután érkeztek ide *Mária Terézia* főhercegnő, *Albrecht* és *Ulrich* württembergi hercegek kíséretükkel, *Don Alfonso* bourbon herceg és *Mária* bourbon hercegnő. Mindannyian résztvettek az udvari ebéden és este visszatértek *Gmundenbe* azaz *Ebenzweierbe*.

— **Darányi miniszter Gután.** A csallóközi árvízveszedelem elmúltával, szombaton *Darányi* földművelési miniszter személyesen ment el *Gutára*, hogy a helyszínen győződjék meg arról az erős és majdnem emberfeletti munkáról, amelylyel néhány nap előtt sikerült a Csallóköz több mint százezer holdnyi területét megmenteni az árvízről. A miniszter a délutáni vonattal utazott *Komáromba*, hogy *Eggenhoffer József*, a kerület országgyűlési képviselője is kísérelje. *Komáromból* az állomásnál várakozó kocsiok *Sárközy főispán*, *Ghyecz* alispán, *Faragó* osztálytanácsos, *Bíró* műszaki tanácsos és *György* Loránd tittkár társaságában a védőtűlteseken mentek a harmadélorányira fekvő *Gutára*, hogy megérkezve *Guta* és a környékbeli megmentett községek lakossága előjáróikkal élükön fogadják a minisztert. A veszélyeztetett töltesrészek megzemlése után a hállálkó lakosság élénzése között ült a társaság ismét kocsiokra, hogy visszamenjen *Komáromba*. A farsztó kirándulás után a társaság egy része a miniszter őrsi birtokára köcsizott, ahol a miniszter vendégszeretét élvezte.

— **Uj kanonok.** A király a vallás- és közoktatásiügyi miniszter előterjesztésére a pozsonyi társas káptalannál üresedésben levő kanonokságot *Rózsa József* lekeri alesperes-plébánosnak adományozta.

— **Bucsa az Angyalföldön.** Az Angyalföldön ma tartották meg a szokásos bucsut nagy ünnepekkel mellet. A bucsu egyházi része a karmelita atyák templomában folyt le s reggel 7 órakor kezdődött, amikor *Agoston* atya misét mondott, áldásostással. Nyolc órakor *Rostás* katonai káplán mondott misét, majd magyar szentbeszédet, melyen a környékbe i gyalogezred, tüzelegénység s az élmezési csapatok katonái vettek részt. A mise alatt a 86-ik gyalogezred zenekara játszott. Az ünnepi mise 10 órakor volt, amelyen a szertartást *Sós* karmelita atya rendlőnk végezte s ugyancsak ő tartotta az ünnepi szentbeszédet is. A mise alatt az énekkar *Rajmund* atya vezénylete alatt a templomi énekkar szép egyházi dalokat adott elő. Délután négy órakor litánia volt, melyet *Révész* István révfalvi apátplébános tartott. Közben körmenetet tartottak a hívők nagy részvételével. A környéken tömördek mutatványos bódé, kórhinta, meg mézes-babos sátor volt felállítva, amelyek között egész délután óriási néptömeg hömpölygött. A mulatság azután a késő éjleli órákig tartott.

— **Montignoso grófnő.** Az egykori szász trónörökös szenciációs regénye új fejezetbe ért. A hősiesszony, aki oly sutyosan lakolt bűnről, most már *Montignoso* grófnő a neve, de a szász házassági regénynek ezzel még nincs vége. Amikor *Lujza* trónörökösnek elcsodott szerelmi mámorából, szakított *Gironnal* és későbbi viselkedésével őszinte megbánást árult el. Különösen anyja, *Alice* toszkánai hercegnő volt az, aki szívelehető szavakkal beszélte le további végzetes lépésekről. A trónörökösnek őszinte megbánásának köszönhető, hogy újszülött gyermekét meghagyhatta nála, és főképp a trónörökös beteljesítésének, aki még ma is imádja egykori nejét. A trónörökösnek nagyon is könnyűnek képzelt az affér megoldását. Azt hitte, hogy ha szakít *Gironnal*, vége lesz a szerelmi drámának és nemsokára újra mint trónörökösnek megy *Drezdába*. A király szigorú felfogása megakadályozta az affér illetlen megoldását és a trónörökös, aki még ma is sógorát okolja a szerencsétlenségért, nem nyithatott a király akaratán.

A névkérdést több mint öthónapi tárgyalás után megoldotta a bécsi és drezdai udvar. A szász polgári törvények szerint *Lujza* hercegnőnek, miután házasságát az ő vétkessége iolytán felbontották, családi nevét kellett volna fölvennie. De ezzel szemben állt az a tény, hogy Ausztria és Magyarország uralkodója megfosztotta címétől és jogaitól. A trónörökösét a válás kimondása után felszólították, hogy válasszon azt meg magának. A hercegnő azonban vonakodott ezt megtenni és kijelentette, hogy ha már polgári állásra fokozzák le, élni akar polgári jogaival. Csak két nevet hajlandó viselni, tessék választani. Vagy legyen a neve: *Szász Lujza*, vagy *Toszkánai Lujza*, vagy *Habsburg-Lotharingiai Lujza*. Több hónapig ragaszkodott a trónörökösnek a nézetéhez és csak amikor megértették vele, hogy *Ferenc József* király csak felfüggesztette címét és jogait, és a hercegnő reménykedett, hogy bizonyos idő múlva a felelősséget lelejt lehet rábízorítani a házasságtörési drámára, egyezett bele az új névébe. Borzasztó lelki kínok előzték meg a névkérdés megoldását. *Lujza* hercegnő nem akart — saját szavait idézik — elevenen eltemetkezni. Öngyilkosságnak mondotta egy új név választását, amely teljesen el-

választaná a drezdai és bécsi rokonaitól és gyermekeitől végképp elidegenítene. Ezáltal is az anyja hatott rá és a hercegnő beleegyezett abba, hogy ezental *Montignoso* grófnő legyen a neve. A név *Montignoso*-kastélytól származik, mely Olaszországban van. A kastély már rom s mintegy negyven kilométernyire van *Pizától*, ama vasuti vonal közelében, mely *Genuát* és *Rómát* összeköti. *Montignoso* grófnő egyelőre még *Saint* Victoire grófnő kastélyában marad kis gyermekével együtt. Beszlik hogy nemsokára láthatja majd többi gyermekeit, mert csak az alatt a feltétel alatt egyezett bele az új névébe. A trónörökös pedig tovább is eped elvesztett feleségére. Hozzá közelálló személyiségek nem tartják kizártnak, hogy ha valamikor trónra lép, ki fog békülni nejével.

— **A németnyelvű meghívó.** Az aradi ezredparancsnokság *Benek* Árpád hirlapíró, az aradi *Függetlenség* szerkesztőjét valami katonai becsületigye- teendő tanságátelre németnyelvű levélben hívta meg. *Benek* Árpád erre lapja mai számában a következő nyitólévélben választ *Dietrich* ezredesnek:

Ezredes ur! Meghívást kaptam ma az ön név-aláírásával, melyet magánlevélnek tekintem, mert olyasvalakibez öimozték, aki önnelkkel semmi néven nevezendő összekötötésben sincs és éppen ezért, amit kérnek tőlem, egészen szívességszamba megy. Ezredes ur, én magyar ember vagyok, ön pedig egy magyarországi ezrednek parancsnoka, tehát joggal elvárhatom, sőt megkövetelhetem, hogy annak a nemzetnek a nyelvén beszéljen velem, amelynek a földjén él, amelynek én fia vagyok, ön pedig a katonája. Ezredes ur bizonyára természetesen fogja találni, hogy a német levélre sem vétveim, sem más formában nem válaszolok s a jelzett időben az önköi rendelkezésére nem állok. Magyar meghívásnak azonban bármikor szívesen eleget teszek. Hazafias üdvözléssel *Benek* Árpád.

— **Egy román tudós szobra.** *Bukarestből* jelentik: A napokban lelepték le nagyszámú előkelő közönség jelenlétében *Laurianu Trebonius* Ágoston történetirő szobrát. *Laurianu Erdélyben* született 1810-ben. Iskoláit Magyarországon végezte: Nagyszombatban és Kolozsvárott. 1842-ben a bukaresti tudományegyetem meghívta a történelmi tanszékre. *Laurianu* a meghívást elogadván, átment Romániába, ahol igen tevékeny irodalmi munkásságot fejtett ki, különösen a történetirodalom terén. 1881-ben halt meg. Az 1848-iki erdélyi oláh mozgalmak híreire visszatért és a szabadságharcban ellenünk mint fáradhatatlan agitátor működött. Jelen volt a május 15-iki híres balázsalvi gyűlésen is. Legnagyobb műve az *Istoria Romanilor* című háromkötetes történelmi mű. A szoborleleplezés díszes ünnepségek keretében történt.

— **Halálözás.** *Kubinyi* Ferenc az ismert archeológus és történetirő megauat július 14-én *Kőváron*. Szívizénelhűdés ölte meg. Előkelő, nagy rokonsága gránszolja a többi közt testvére, özvegy gróf *Festetics* Leóné. *Kubinyi* Ferenc *Kőváron* született 1836-ban. Már kora ifjúságában nagy volt a hajlandósága az archeológiai és történelmi tanulmányokra. A politechnikumban végezte felsőbb tanulmányait, kitűnő rajzoló és képzett zenész volt. Már tizenéveskorétendős korában tagja lett a kopenhágai akadémiának. Nagyon sokat dolgozott csendes kővári magánjában. Több szépirodalmi kötetet kívül számos történelmi és régészeti művet írt. Nemrég jelent meg tőle a *Kubinyi* család története című munkájának első kötete, amelynek második kötetét *Kubinyi* Miklós írta. Sajnos, néhány befejezetlenül maradt munkája is van, mint a Régi magyar személynevek, továbbá a honfoglalásról szóló műve.

Csillag József, a Szent Rókus-kórház nyug. gyógyszerezője a múlt pénteken 75 éves korában elhunyt. Temetése ma délután went végre a kerepesi- uti temető halottasházából, ahonnan kivitték a halottat a kőbányai temetőbe. A boldogult öreg urban dr. *Halász* Lajos szatmári orvos apóstát gyászolja.

Szauerics Gyula, a magyar jolyam- és tengerhajózási részvénytársaság főpénztárnoka pénteken, délelőtt 11 órakor, ötletének 67-ik évében meghalt. A boldogultat vasárnap délután 1/5 órakor temették a gyászházból, *Albrecht*-ut 4. sz. alól s a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

— **Hadjahajók Flumében.** *Fiuméből* táviratozzák: A *Tiger* torpedó-vadászhajó vezetésével, ma délelőtt három elsősztályú és tizenkét másodosztályú torpedónaszád érkezett ide; továbbá a *Habsburg*, *Wien*, *Rudolf* nagy páncélosok és a *Maquet* és *Meteor* torpedó-vadászhajók. Holnap reggel érkeznek az *Árpád* páncélos, a *Szigetvár*, *Aspern* és *Leopárd* cirkálók. A nyári flotta az isztriai szigeteknél végzett gyakorlatokat. *Kneiser* tengernagy a Habsburgon parancsnokol. Itt őt napig maradnak a hajók.

— **A Duna apadása.** A folyammérnöki hivatalhoz ma érkezett jelentések szerint a Duna s mellékfolyói általában apadnak. A veszedelem mindenütt megszűnt, még a *Vág* mentén is. A Duna tegnap óta a lóvárosnál 67 centimétert apadt 24 foknyi meleg mellett, s mai magassága 444 centiméter.

— **Sztrájkok bányaunánások.** *Lugosról* írják: Az aninai bányatelepen 400 öntődei munkás, anélkül, hogy a munkát abbahagyta volna, megtagadta a munkaidőt ellenőrző bároák átvételét. Ma délután az összes munkások gyűlést tartanak, hogy a továbbiak iránt határozzanak. A sztrájk kimondása valószínű.

Motsidlovsky főszoigabíró a helyszíneére ment és megélt minden intézkedést a vagyon- és személybiztonság megóvására.

— **Az elvesztett tengorszem.** *Lőcséről* írják: A választott bíróság ítélete alapján a minap állapították meg a tengorszem vidékén az új határt Magyarország és *Galicia* között. Osztrák részről *Wsetecka* építészeti tanácsos, magyar részről pedig *Wohlmut* magyar királyi felmérési felügyelő a minap eljártak kiküldetésükben, a határvonalat ideiglenes jelekkel kiküldték, megállapították azt is, hogy hány és minő határjelt kell fölállítani és végre javaslatot tettek a határjelek beszerzésére. A vegyes műszaki bizottság javaslata alapján még e nyáron megkezdni működését a teljes vegyes bizottság is, amely a végleges jeleket elhelyezi és az erdőátvágást megcsinálja. Ezt követi azután a határ fölmérése és a kataszteri, valamint a telekkönyvi munkákat kiigazítása. A tengorszem határigazítása alkalmával *Szepesvármegye*, mint érdekelte fél, szintén képviselve lesz a teljes vegyes bizottságban.

— **Egy újságró hadifogságban.** Néhány héttel ezelőtt történt, hogy *Harris*, a *Temps* marokkói harctéri tudósítóját a kablok elfogták. Most azután *Harris*, kiszabadulva fogságából, elmondja kalandjait. Junius 16-án a felkelők megtámadták azt a falut, melyben lakott. Ő egy szobába menekült, de elfogták és főnökük, *Raisuli* rablóvezér elé vezették, aki udvariasan fogadta, de aztán házába vitte és egy szobába bezárta. Azonnal óriási tömeg vette körül a házat és követelte a fogoly megölését. De a rablóvezér és barátai az ajtó előtt fegyveresen álltak őrt. A szobában rajta kívül egy fejletlen holttest volt és a padlózat tele volt vérről. Így rettegésben töltött egy egész napot és csak este hozott neki a rablóvezér egy kis eleséget. Együttal kijelentette neki, hogy a csapatok megtámadják őket, akkor azonnal megölik. Neki, ugymond, az a feladata, hogy kellemetlenségeket okozzon a marokkói kormánynak és azt úgy véli legjobban elérni, ha *Harris* megöli. Másnap azonban megengedték neki, hogy levelet írasson a tangeri angol követnek, de kilenc rapig hiába várta a feleletre és azalatt az éhség és a férgek majdnem halálra gyötörték. A kilencedik napon aztán mentő gondolata támadt és a rablóvezér engedelmével üzenetet küldött egy kabli törslőnöknek, akivel azelőtt barátságot kötött. Ennek az intervenciója azán hasznát, mert a rablók bántódás nélkül visszaengedték *Tangerbe*.

— **A svájci elnök és az anarohista.** *Svájcnak* tulajdonképpen nincs is elnöke, a szövetségtanács tagjait minden meghatározott mandátum nélkül választják meg, akik fölösztájk egymás között a különböző kerületeket. Így megtörténik azután, hogy gyakran maguk a svájciak nem tudják ki is tula donképpen a szövetségtanács elnöke.

És hogy mennyire nyárspolgáriasan viselkedik maga az elnök, bizonyítja az alábbi érdekes kis történet:

Genben, a polgári törvénykönyv bizottságának egyik ülése után *Deucher* elnök több bizottsági tag kíséretében egy kis kocsmába tért, ahol éppen egy vidám társaságra találtak, akik között *Bertoni* kantonbíró is ott volt. Hamarosan ők is helyet foglaltak közötük; *Deucher* elnök egy fiatal ember mellé ült, akivel csakhamar élénk beszélgetésbe elegendett. Egy bizonyos idő múlva az egyik bizottsági tag az elnök föléhez hajolt és ha kan azt kérdezte így:

— Tudja-e, elnök ur, ki az, akivel társalog?

A fiatalember nem volt más, mint *Bertoni*, a hírhedt anarohista, *Beróni* kantonbíró fivére, aki csak azelőtt pár órával szabadult ki a fogházból, amelyet a szövetségtanács rágalmazása miatt róttak rá. A figyelemreterese természetesen kissé meglepődött az elnök és azután inkább jobboldali szomszédjával igyekezett társalogni.

— **Hasba lött rendőr.** *Spisák* András, tatali születésű 33 éves, nős 1486. számú rendőr az éjszaka a *Népligetben* tartott őrártatot. Az elnök-utcaban egy egyedül séláló cseledeányt veit észre, amit igazolásra szólított fel. A cseled megmondotta, hogy *Bedak* Mari a neve és a kedvesét várja. Ebben a pillanatban elöugrott *Molnár* Miklós honvéd-baka és ráírvált a rendőrré:

— Mit akar azzal a leánnyal?

— A lakására kísérem, mert egyedül egy leány nem kóborolhat a ligetben.

Molnár Miklósban erre felmáradt a bakavirtus, rávetette magát a rendőrré és a fülén megparapta, majd egy pillanat a att kirántotta a rendőr övében levő revolvert és mielőtt a szerencsétlen *Spisák* védekezhett volna, a baka lölt. A golyó a rendőr hasába fúródott, aki eszméletlenül esett össze. A lövésre egy arra járó rendőr a menekülő bakát elfogta, akit a katonai őrártat letartóztatott. *Spisákot* a mentők a *Szent-István-kórházba* szállították, ahol most haldozik.

— **Leégett színház.** *Madrádból* táviratozzák: Az *Eldorado* nevű nyári színház az éjjel leégett. Néhány ember könnyű sérülést szenvedett. A színházal szomszédos három ház porrá égett.

— **A sályi véres bíróválasztás.** Szalmári tudósítónk a sályi bíróválasztás ügyében ma azt jelenti hogy a zavargás Sályiban lecsendesült. A lakosság a múlt éjjel kisebb csoportokba verődve sokáig maradt fenn s éjtélkor csak a csendőrök jár-káltak az utcákon. Az első pillanatra úgy tetszett, hogy három ember halt meg. Ezek ugyanis sokáig mozdulatlanul fekdütek, míg a Csengerből kijött orvos eszméltre térítette őket. Sebesülésük súlyos s *aligha maradnak életben.* Kádár György a halálal vívókat. A vizsgálóbíró folytatja az eljárást, eddig több embert letartóztattak. *Harsányi* őrmester állapota szintén veszélyes, kivülé három csendőr sebesült meg. A vizsgálat kiderítette hogy az eset úgy történt, hogy a Gulhi-párt odament a korosmába, ahol az ellenpártiak voltak és belekötöttek Nagy András embereibe. A zavargás ügyében Szalmármegye alispánja a következő táviratot küldte:

Megbízható értesülésem szerint Sályiban a bíróválasztás rendben folyt le. Négy pályázó közül hármat jelölték. A választás után az emberek a kocsmába mentek, honnan a csendőrök szétoszlásra akarta őket bírni. Egy részeg ember megütötte az egyik csendőrt, ki azt megszurta, egy pedig a kezén sebesült meg, mert a kardot akarta megfogni. *Lövés nem történt.* A csendőrszámnyarancsnokok a hadbíróval vizsgálatot indított.

— **A süllött grófnő.** Mallespaille grófnő, az elzülött párisi grófnő esetéről, amelyről irtunk már egyetmást, részletes leírás adnak a külföldi lapok. Mallespaille grófnőtől botránys életmódja miatt elvált az ura és a szülei is kitagadták. A grófnő nem igen vette szívére a dolgot, hanem élvezte a rég sóvárgott szabadságot. Körülvélte magát fiatalemberekkel és léányokkal, akiket az utcán és csapszékben toborzott s vad orgiákat rendezett velük. Magánvagyonának csakhamar a nyakára hágott s ekkor a párisi világfiaknak lett a barátja. Közben szerelmes lett egy jó módú fiatalemberbe, akinek imponált a grófnő előkelő neve s aztán tetszett is neki az a szerep, hogy ő az elvesztett nő megmentője. Kiragadta az asszonyt büns környezetéből és egy fényűzőssel berendezett puha kis fészekbe költöztetve vele. A fiatalember csakhamar megunta az asszonyt s egy szép napon othagyta kedvesét. A megcsalt asszony bosszura gondolt. Meg akarta találni hitlen barátját s a vetélytársnót, aki miatt elhagyta őt. Virágársleányok öltözve bebarangolt minden helyet, ahol azt hitte, hogy rákad, s egy mulatóhelyen nagysokára meg is tudta végre, hogy kedvese minden este egy rue de meauxi papírkereskedőnő társaságában van. Erre elment egy csapszékbe, ahol jól ismerték meg a régi jó időkbeli és itt csakhamar talált is tervehöz társakat. Poilu, Cassecour és Toto nevű urak lettek a cinkosai, ezeket rövid bevezetés után megnyerte és hajlandóknak nyilatkoztak 3000 franknyi bérért megölni a grófnő vetélytársnőjét. Ugy beszéltek meg, hogy vasárnap hajnalán három órakor eljön a három cinkostárs Mallespaille grófnő lakása elé és együtt mennek el. De a három urnak később lelkifurdalása támadt és hosszú tanakodás után jobbnak látták elmenni a papírkereskedőnő lakására és elmondani neki az ellene készült komplotot. A fiatalember éppen nála volt és természetesen nagy megdöbbenéssel hallgatták a dolgot. De azért megmondták a három főbérlet cinkostársnak, hogy csak jöjjenek el vasárnap. Az volt a szándéka a fiatalembernek, hogy ezáltal leszámolt volt kedvesével. Poilu, Cassecour és Toto pontosan megjelentek az elmult vasárnap hajnalán a grófnő lakásán, aki férfiruhába öltözve várta vendégeit és aztán automobilon hajtott velük vetélytársnője lakásához. Mallespaille grófnő becsünetelt a kapun és a papírkereskedőnő, bár tudott a grófnő tervéről, azt az ügytelenséget követte el, hogy maga nyitotta föl a kaput. Ebben a pillanatban a grófnő marópot hirtelt az arcába, mire ez nagyot sikoltva összeroskadt. A grófnő azután intett embereinek hogy végezzék el a dolgukat. Ekkor azonban eldugrott a homályból a fiatalember és vele egyidejűleg rendőrök termettek elő, akik el voltak bujva és az egész társaságot letartóztatták. A három embert csakhamar szabadon bocsátották, a grófnét azonban fogva tartották. Alighogy bezárult a grófné mögött az ajtó, a rendőrök zuhanást hallottak a szobából. Kinyitották az ajtót és ott találták Mallespaille grófnét vérben a padlón. A szerencsétlen asszony üngylikos szándékából fejével neki ment a falnak és összeroskolt koponyával terült el. A sl.-louis-i kórházban most a halálal vívódtik.

— **Dinamit az utcán.** A Visegrádi-utca lakói között nagy izgatottságot keltett ma az a hír, hogy Rács Sándor rendőr hajnali négy óra tájban a Visegrádi-utca 2. számú ház előtt két darab s az 5-ik számú ház előtt egy darab pléhüvelyes dinamitpatront talált. A rendőr a patronokat bevitte az V. kerületi kapitánysághoz, ahonnan szakértői vizsgálatra kiküldték a gubacsi határban lévő *tűzr Zeugs-*

depóba. A kapitányság megindította a vizsgálatot az íránt, hogy miként kerültek a patronok az utcába.

— **Üngylikos szeptei kereskedő.** Szegedon szombaton déiben *Pákásy* Rezső kereskedő, akinek a Boldogasszony-sugárút 51. szám alatti házban vegyeskereskedése van, az üzlet melletti lakásban forgópisztolyból a fejébe lőtt. A súlyosan sebesült a kórházba szállították, ahol este félkilencor meghalt, Pákásynak felesége egy hóval ezelt megőrült és meghalt. *Pákásy* e fölött vató bánatában emelte maga ellen a fegyvert.

— **Leégett ház.** Ma reggel Ó-Budán nagyobb tűz pusztított. *Gruber* József tödmives Mátýshégy 4907. számú háza, eddig még nem tudni hogy mitől, kigyulladt. A padláson keletkezett a tűz, amely a tetőt pár perc alatt lángba borította. Kezdetben a házbeliek próbálták oltani s csak mikor látták, hogy nem sikerül, hívták a tűzoltókat. A III. kerületi tűz-őrség vonult ki, amely már lángban találta az egész házat. A kár 4000 korona. A ház biztosítva volt.

— **Gyilkos asszonyok.** *Bábony* község határában véres családi dráma fejeződött be tegnapi éjjel. A bábonyi uradalomnál volt alkalmazva *Lacza* Mihály kerülő, aki feleségével és az anyósával a házban lakott. Az asszonyok viszonya volt egy *Petrás* Lajos nevű urasággal kocissal. A férj sejtette, hogy a felesége megcsesja, de mert az asszony szerelmi találkozásját az anyja is támogatta, emélfogva a férjnek nem volt alkalma tettenérni az asszonyt. Tegnapi éjjel este a férj éppen akkor ért haza, amikor ott volt *Petrás* is, de az őregasszony elrejtette a leányt. *Lacza* Mihály csak akkor tudta meg, hogy a kocsis náluik járt, amikor már az jó messzire járt a cőszháztól. Haragjában a feleséget is meg az anyósát is alapon elverte. A két megvert asszony ezt nem hagyta bosszulatlanul. Még az éjjel végrehajtották tervüket. *Lacza* ugyanis éjszakára az udvaron feküdt le és ott ault. A két asszony éjnek idején baltákkal fölfegyverkezve meglepte az alvó embert s először a saját feleséget mért egy csapást a fejére. A megütött ember erre felugrott, de abban a pillanatban az anyós is lecsapott a nő fejére, mire az megtántorodott és összeesett. Ekkor aztán a két bestiális asszony addig verte' feje az eszmélet nélküli levő embert, amíg meghalt. Reggel nagy jajeszékeléssel futottak a majorba, ahol azt adták elő, hogy *Lacza* valaki agyonverte az éjszaka. A csendőrséget nyomban értesítették az esetről, mely a nyomozás során kiderítette, hogy a gyilkosságot a két asszony követte el, az értelmi szerző pedig *Petrás* Lajos volt. A két asszonyt *Petrással* együtt letartóztatták.

— **Életnaptk.** *Béke* Ignác 26 éves győri születű kereskedelmi alkalmazott Wesselenyi-utca 54. számú lakásán ma reggel löbelötte magát. A mentők az első segítség nyújtása után a Rókus-kórházba vitték. Hátrahagyott egy levelet, amelyben a következőket írja: Meguntam az életemet és a nyomorúságot. Kérem halálomról értesíteni atyámat, dr. *Béke* András kőrovost. lakik Gőnyőn (Győr). — Ma délután a III-ik kerületi kapitányság jogházában felakasztotta magát *Stomayer* Ferenc sítősegéd, aki ki volt tiltva a fővárosból, de ide visszatért s most letartóztatták, hogy illetőségi helyére toloncolják. Hollistét az orvostani intézet bonctermebe vitték.

(x) 4/3 kg. Gyöngy-kávét 15 K. költé bérmentve Belák István kávé-magazin Budapest, Rottenbiller-u. 4.

FŐVÁROS

(*) **A pékpar szabályrendelete.** A pékek ipártestülete megfelelezte a közgyűlésnek az új sütőipari szabályrendeletet jóváhagyó határozatát. Ez a főbevezés két részből áll: az egyik kevesli, amit a város akar s többet kíván, a másik rész pedig nem fogadja el azt a keveset sem, amellyel a hatóság a pékműhelyek egészséges, tiszta voltát rendszeresíteni akarja.

A szabályrendelet — állítja a felebevezés — hibás, mert nem használ az iparnak, sőt egyenesen kárára lett. Így szabaddá teszi a sütőmennyvel való házalást, rendszeresíti a kihordók intézményét, holott a szabályrendelet elfogadása után két héttel — ugyan-csak a közgyűlés kimondotta, hogy a sütőmenny kihordása betiltandó. Kívánják tehát, hogy a kihordást csakis fixfizetéses egyének végezzék s a sütőmennyt külön csoportosítva és címezve vigyék a rendelőhöz. A szabályzat kimondja, hogy a műhelyek mellett levő pihenőkben emeletes ágyakat beállítani nem szabad. Hát a vasúti halókocsokban miért szabad az ilyen ágyak használata? Kérdi a testület, amely szigorunak találja ezt az intézkedést. Másrészt pedig a testület azt kéri, hogy a munkás a munkaruhában ne heverhessen az ágyra s ahol váltott munkással dolgoznak, ott ne legyen kötelező a külön pihenőszoba. Kéri annak kimondását, hogy a munkaeszközöket a munkások egyetemleges felelősséggel tartozzanak; a rövid ujjú ing helyett elég legyen a melles kötény; a főtt burgonyát vasárnap is szállíthatják a burgonyaszukók s hogy a meleg viznek ne kellessen külön zárt edényt tartani.

Ezeket kívül van néhány olyan pontja is a felebevezésnek, amely szót érdemel. Első az, hogy a

nyílt piacokon a sütőmenny és kenyér zárt bódében árusításuk, hogy a por, korom ne lepje le. Másik, hogy olyan üzletekben, amelyekben bűzös dolgokat (petróleum, olaj, kenőcs, szappan stb.) árulnak, kenyeret vagy péksütőmennyt ne legyen szabad árusítani. Az öreg sütőmenny visszavétele eltöltendő, de megengedendő, hogy a pék a megmaradt száraz sütőmennyt felmorzsolva eladhassa. Végül kéri, hogy a kapuk alatt, vagy kocsiokról árusító sütőket iparigazolvány váltására kötelezze a hatóság. A tanács a felebevezést felterjeszti a kereskedelmi miniszterhez.

(*) **A belvárosi tűzoltóság.** Sokat vitáztak azt a városatyát, hogy kell-e a Belvárosban külön tűzoltói kirendeltség vagy nem amelyet különösen a belvárosi bizottsági tagok sürgették. A közgyűlés el is határozta hogy a középponti város háza Gerőczy-utcai szárnnyában egy helyiséget átalakít tűzoltó-kaszárnyának. Az átalakítás 82 000 koronába kerül, a főszerelése 11 225 koronába, az évi fönntartás pedig 22 187 koronába. A beügyminiszter ma az átalakításhoz hozzájárult, a főszerelés és fönntartás költséget azonban nem hagyta jóvá, meg akarja várni a jövő évi költségvetést, hogy kerül-e ezekre a költségekre földzet.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Soproni színház.** Sopron város színhágyi bizottságának szombaton délután ülése volt, amelyen dr. *Hoffmann* Pál helyett, aki ezúdszerint Savanyukuton nyaral, dr. *Töpler* Kálmán polgármester elnökölt. A kormány a sopron-pozsonyi színhágyi szövetségért mindjárt az első esztendőben oly nagy anyagi áldozatokat volt kénytelen hozni, hogy most szabadtulni akar az anyagi terhektől. A megoldás abból állana, hogy Sopron Pozsonyban csak a német társulatot illetőleg maradjon szerződéses viszonyban, míg a magyar színi idényre nézve Győrrel lépne szövetségre. A pozsonyi soproni magyar társulat nagy deficitjét ugyanis a belügyminiszter egy leirata szerint kőhármadrészben Sopron okozta. Pozsony és Győr már hozzájárultak a megoldás e tervezetéhez s így most már csak Sopron nyilatkozatára vár a miniszter, annyira, hogy elhaározását Sopron város magatartása fogja irányítani. A leirat előterjesztése után a polgármester megjegyezte, hogy a Pozsonyban költött színi szerződés hat évre szól; az első három évre föltétlenül kötelező s csak azután bontható fel felmondás útján. Az ügy ez előterjesztése után szélesmedrű vita indult meg, amely azzal az egyhangu megállapodással végződött, hogy Sopron város továbbra is ragaszkodik a Pozsonyban költött szerződés fenntartásához, készséggel hajlandó azonban beleegyezni abba, hogy Szendrey Mihály helyett más igazgatóra bízzák a magyar színi idény vezetését, miután Szendrey maga iránt a soproni közönségben eddigi működésével éppen nem tudott bizalmat ébreszteni. A legnagyobb visszhangot *Kirchknopfnak* a szerződés fenntartására irányuló indítványán kívül *Nelky* József pótindítványá kellett. *Nelky* ugyanis a bizottsággal még azt is ki akarta határozatképpen mondattai, hogy Sopron kész a Pozsonyval fennálló szerződés felbontásába bele menni, de ez esetben ragaszkodik a szerződésnek a német társulatra vonatkozó része felbontásához is és föltétlenül kőti ki, hogy a belügyminiszter német színhágyatónak Sopronra nézve több jászdsit engedélyt ne adjon, hanem hat évre biztosított évi 30 000 korona állami segély nyújtásával tegye lehetővé a soproni kizárólagos magyar állandó színi idény szervezését. Ezt a pótindítványt a bizottság 5 szavazattal 4 ellenében nem fogadta el azért, mert a miniszter leiratában maga hangsúlyozza, hogy — ha Sopron kívánja — hajlandó a Pozsonyval való szövetséget továbbra is fönntartani s így a bizottság biztosra vetvén a szövetség további két évre való fenntartását, a pótindítványban gyakorlati célját ezáltal nem látta be. A színhágyi bizottság háarozata csak javaslat, mely fölött az augusztus hó 8-ika tájára egybehívandó rendkívüli városi közgyűlés fog dönteni.

** **Színház a Champs Elyséesen.** Párisi lapok közlik azt a hírt, hogy a világ legelső színházyi városa legközelebb még egy színházzal lesz gazdagabb. Egy régi fogadó és étterem helyén épült ez az isten tudja hanyadik párisi színház, még pedig igen elegáns, pazar kiállításban operettek és vígjátékok számára. Egy ügyes igazgató, aki idáig egy bulvárszínház vezetett sikeresen, dirigálná ezt az új színházat hír szerint elsőrendű írők műveinek előadásával s a legkiválóbb színészek felhasználásával.

VIDÉK

— **(Hobelenke herceg birtokvásárlásai.)** *Lőcső*-ről írja tudósítónk: Hobelenke herceg tudvalevőleg följárlott Szepes-Béla városának 8670 holdnyi erdőterületét, mely tátrai birtokával határos, eszerében 1800 holdnyi szántóföldet, egy félmillió készpénzt és

azonkívül a tervezett szepesbéla-novitorgi vasut kiépítéséhez egy félmillió korona hozzájárulást. Ezt az adás-vételi ügyet a városi képviselőtestületi gyűlésen annak idején tárgyalták és azután föllebezés folytán a megye törvényhatóságához és onnan a belügyminiszterhez került. A belügyminiszter a föllebezés elintézésében azt írta, hogy az el- illetve cserébe adandó s nyereség területnek helyes értékelés és egyéb tekintetektől való megszámolása nélkül az ügy érdemleges tárgyalásába ne bocsátkozzék. Ezt a szóban levő területet most egy szakértőből álló nagy bizottság már bejárta, melynek eladási ügye fölött a legközelebbi városi közgyűlés fog dönteni. Az eladásba bele nem egyező lakosok tegnap dr. Gábriel Frigyes összehívására négyülést tartottak, melyen tiltakoztak az adásvétel ellen és kimondták, hogy a Hohenlohe herceg által tervezett birtokvásárlást minden utamódon megghusítják. Ez odözös ügy megzavarta a városi belbékét is, sőt bűnpörre is szolgáltatott okot. Ezt pedig az idegenek törőfoglalása hazánkban idézi elő, melynek következményei áldatlanok.

Nyilttér.

Anyagkiválasztási zavarok

ezzerféle betegség okozói és ezen általános tapasztalatból kiindulva, majdnem megfoghatatlan, hogy minő közönységgel viselkednek nagyrésben, az ezen betegségben szenvedők ezen alapsbetegség iránt, amelynek gyógyítása nagy a legfontosabb az egészség ápolásánál. Egy üveg rohitschi „Tempelquelle“ a napokint borhoz mindig jótékonyan hat ilyenmü betegségekénél, anélkül, hogy a szokott életmódot meg kellene változtatni és mindenesetre minden egyéb szernél jótékonyabb hatásu, már könnyű és biztos hatásánál fogva is.

[Az e rovat alatt közlöttelnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.]

SPORT

*. **Uszóverseny.** A Magyar Athletikai Club Dunabajnoksága ma folyt le. A versenyzők a kaposztás-megyeyri sziget felső csucsa fölött 1 kilométerre indultak el; a cél a Margitsziget alsó csucsa volt. A győztes lett **Balotai** (Grüll) Károly M. A. C., aki 1 óra 4 per. alatt tette meg a 8 kilométernyi utat. Balotai most harmadszor védte meg e győzelmevel *Augusta* tőhercegnő díját; második **Kéler** Tibor Balotai Uszó Egyesület 1 óra 1 per. 16 mp., harmadik **Kestler** Géza W. A. C. Bécs 1 óra 3 per. 15 mp., negyedik **Hornváth** Elemér Bal. U. E. 1 óra 3 per. 20 mp., ötödik **Balogh** Gusztáv M. A. C. 1 óra 6 per., hatodik **Matarcsik** József Bal. U. E. 1 óra 8 per. 5 mp. A bajnoksággal időelőny-verseny volt összekötve, melynek győztese **Balogh** (előny 12 p.) második **Kéler** (előny 5 p.), harmadik **Hornváth** (előny 8 p.). Az uszók mind jó kondícióban értek be.

*. **Kerékpár- és atletikai versenyek.** A Magyar Uszó Egyesület vasárnap megtartott jubiláris versenyét, dacára a rekkenő hőségnek, elég szépszámu közönség jelent meg a csömöri-úti versenypályán. Az egyes versenyszámok is szépen sikerültek. A verseny a következő sorrendben folyt le:

I. 100 yard handicap. Két előfutam után 1. **Holics** (M. U. E.), 2. **Darvas** (M. U. E.), 3. **Weisz** (M. U. E.).

II. **Megnýtó kerékpárverseny 1000 méter.** 1. **Kornýtlu** (M. U. E.), 2. **Vadas** (M. U. E.), 3. **Pilisí** (F. K. E.).

III. **Jubiléumi emlékverseny 2000 méter.** 1. **Passzert** (M. U. E.), 2. **Frisch** (F. K. E.), 3. **Herczegh** (M. U. E.).

IV. **Szovr kerékpárverseny 1010 méter.** 1. **Péter** (Szeged) 2. **Pilisí** (F. K. E.), 3. **Sonnenschein** (M. U. E.).

V. **Jubiléumi vígásverseny 2000 méter.** 1. **Kornýtlu** (M. U. E.), 2. **Bäumler** (C. K. E.), 3. **Löwy** Arthur (F. K. E.).

VI. **Hátrányverseny 500 méter.** 1. **Püspöky** (M. U. E.), 2. **Vadas** (M. U. E.), 3. **Löwy** (F. K. E.).

VII. **500 méteres együeti csapatversenyben:** M. U. E. 17 ponttal első, M. A. C. 19 ponttal második.

VIII. **400 méteres futás handicap.** 1. **Radvai** 30 méter előny, 2. **Halmay** 25 méter előny, 3. **Vetzel** György 0 méter előny.

IX. **Jubiléumi emlékverseny 25 km. vezetéssel.** **Löwy** Arthur kezdettől fogva vezet, még azután is, mikor motorja elromlott, azonban az utolsóelőtti fordulóban Husztolesz jó vezetést kapván, egész körrel elhagyja s így 1. Husztolesz (F. K. E.), 2. **Löwy** Arthur (F. K. E.), 3. **Püspöky** (M. U. E.).

*. **Karlsbadi versenyek.** A mai nappal véget ért az ötnapos karlsbadi meeting, mely végeredményben nem nagy dícsőséget hozott a rendező verseny-egyletnek. A versenyek ma is oly gyengén sikerültek, mint a meeting előző napjain, csupán a **Karlsbadi díj** keltett némi érdeklődést, melyet az előzetes favorit **Elpenor** nyert meg. A részletes eredmény a következő:

I. **Előadvény.** Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. **Péchy A. Rózsa Lili** (Tarál) első, **Mautner V. Rosoglio** (Southey) második, **Szemere M. Othmar**

(Lóvász) harmadik, azután **Philister**. Totalizátor: 10 : 31. Helyrelogadások: I. 50 : 91. II. 50 : 76.

II. **Preis von der alten Wiese.** Gátverseny. Handicap. Díj 3000 korona. Távolság 2400 méter. **Hg. Taxis E. M. Tolmácsa** (Williamson) első, **bró Könyvswarter H. Portás** (Rosack) második, **Dróher A. Olive-je** (Hox'able) harmadik. Totalizátor: 10 : 17.

III. **Nyerellen kétfévesek eladó handicappja.** Díj 2000 korona. Távolság 1300 méter. **Dreher A. Timakova-ja** (Oleinsson) valkoverten.

IV. **Karlsbadi díj.** Díj 20,000 korona. Távolság 2400 méter. **Báró Springer G. Elpenora** (Lewis) első, **Péchy A. Babérja** (Tarál) második, **bró Könyvswarter H. Torquemadaja** (Russel) harmadik, azután **Bergeret, Ka'Gali**. Totalizátor: 10 : 18. Helyrelogadások: I. 50 : 90 II. 50 : 107.

V. **I. osztályú eladóverseny.** Díj 4000 korona. Távolság 1600 méter. **Péchy A. Barbarosaja** (Holmes) első, **Krausz L. Tamnbüserja** (Slack) második, **Aresin Faton I. Ugyanaja** (harmadik) Bonta. Totalizátor: 10 : 26.

VI. **Westend akádvény.** Díj 8000 korona. Távolság 4000 méter. **Herzog Taxis E. M. Baltavára** (Williamson) első, **Mautner V. Lócieje** (Rosack) második, **Schindler L. Guguja** (Machan) harmadik. Totalizátor: 10 : 19.

VII. **Kétfévesek Beaten-Handicappja.** Díj 3000 korona. Távolság 2100 méter. **Báró Üchtritz Zs. Romanja** (Tarál) első, **Dreher A. Rabulstja** (C. eminsson) második, **Krausz L. Orousa** (Slack) harmadik, azután **Reporter, Leona**. Totalizátor: 10 : 44. Helyrelogadások: I. 50 : 114. II. 50 : 95.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Gyermekcsempész grófnő.** Megemlékeztünk arról a szenzációs esetről, hogy *Wersirka Kurleczka* grófnő Posenben esaládi állás elleni vétséget és csalást követett el azaz, hogy büntársnői segélyével idegen gyermeket csempészett a család ájba csak azért, hogy tetemes örökség birtokába jusson. A grófnő és társai fogházba jutottak, a vizsgálatot a napokban befejezték s az esküdszék az ősz kezdetén fogja tárgyalni az ügyet. Berlnből jelentik, hogy *Wersirka* grófnő, aki a berlini országos törvényszék lakója, a gyermekcsempészés ájtal a wroblewói majorátust akarta megszerezni, amely egyébként a grófi család oldalágt íllte volna. A bonyolult ügyet külföldön elrendelt tanukihallgatásokkal, hsztehadalmas nyomozásokkal igyekeztek megvilágítani. A grófnő 57 éves, de még mindig csinos, szép alaku nő, az igaz, hogy a fogság kissé megviselte. A tárgyaláson sok dolga lesz a tolmácsoknak, mert a vádlottak, valamint a tanuk nagyobb része csak lengyelül vagy oroszul beszél. A grófnőn kívül komornáját és egy szőlészint von kérdőre a berlini igazságszolgáltatás. Az ügy kimenetele elé a lengyel arisztokraták köre érdeklődéssel tekint, mert a tárgyalás érdekesséjő érdekében ígérkezik, amelynek vége valószínűleg az lesz, hogy a grófnő fegyhába jut. A hat éves, állítólagosan becsempészett fiu, kinek illetékességét a törvényszék elismerte, jelenleg atyjánál van. Az esküdtek ítélete nagy befolyással lesz a fiu sorsára is; ha anyja fegyhába kerül, a majorátus az oldalágra száll és a fiu egyszerre veszítendő el anyját és a vagyont.

TÁVIRATOK

Páris, július 19. A Springer-féle szeszgyárban **Maison-Alfort** elővárosban kazarobbanás volt. Három munkás és egy adóhivatalnok életüket veszítették, tíz munkás megsérült.

Athén, július 19. A kamara elfogadta a hadsereg fővezénytelének megváltoztatását tárgyazó határozatotk vonatkozó törvényjavaslatot, valamint a költségvetést. A ház valószínűleg nem fog újabb összejülni. Több képviselő e'uzazott. A király július 27-ikén Aixba utazik.

Kormányváltás Spanyolországban.

Madrid, július 19. A kamara több tagja a királyi palotába ment a trónbeszédre vonatkozó választás felírat ányujtása végett. Délután 3 órakor minisztertanács lesz. Azt hiszik, hogy általános minisztertanács lesz.

Madrid, július 19. A kamara és a szenátus a kormány azon közlése alapján, hogy minisztertanács keletkezett, ülésüket felüggesztették.

Madrid, július 19. A mai minisztertanács után, mely a tengerészeti hitelekkel foglalkozott, a miniszterek bejelentették *Silvelának* lemondásukat. Erre *Silvela* miniszterelnök a királyi palotába ment, hogy előterjeszse a királynak az egész kabinet lemondását.

Madrid, július 19. A király újból *Silvelát* bizta meg a kabinetalkálással, amit azonban *Silvela* nem fogadott el. *Villaverde* kamarai elnököt a királyi palotába hívták.

Madrid, július 19. *Villaverde* kamarai elnök elvállalta a kabinet megalakítását és délelött előterjesztette a királynak az új miniszterek névsorát. Hír szerint *Bescada* volt pénzügyminiszteri titkár (*Villaverde* alatt) lesz pénzügyminiszter, *Zulueta* tábornok hadügyminiszter, *Camara* tengernagy tengerészetiügyi miniszter.

Madrid, július 19. *Silvela* miniszterelnök tegnapelőtt beszédet mondott, melyben rámutatott Franciaország és Spanyolország azon közös törekvésére, hogy Marokkóban fenntartsák a státuszot, továbbá hangsúlyozta a jelentékeny tengeri haderő szükségességét. *Silvela* azon kívánságának adott kifejezést, hogy a francia testvéremoztettel való barátságos viszony mindjobban erősödjék meg. Az *Imparcial* e beszédről szólván, azt mondja, hogy ez a Franciaország és Spanyolország között lévő szövetség határozott kijelentése.

Ötven ember halála.

Nisni-Novgorod, július 19. A *Péter I.* nevű kétemeles gőzhajó, mely 200 utast és 7000 pud árut szállított a helybeli városra, *Nisni-Novgorod* közelében leegott. A tűz folyán életüket vesztett személyek számát még nem állapították meg. Az eddigi jelentések szerint 50 utasnak hiro vevett.

Közgazdasági távirat.

New-York, július 19. A mult hét aranykivitele 331.233 dollár volt, mely összeg legnagyobb részben Németország számára való behajózásra volt szánya. Az ezüstkivitel 446.546 dollár volt.

KÖZGAZDASÁG

A helyiérdekü vasutak fejlesztése. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület a helyiérdekü vasut-ügynök fellendítése érdekében igen érdekes és alapos emlékiratot készített. Az emlékirat, melyet az egyesület ut-, vasut- és hidépítési szakosztályának bizottsága **Miklós Ödön** elnök és **Török Emil** előadói javaslata alapján dolgozott ki, a jelenlegi nehézmények és sérelmek megszüntetését, a helyiérdekü vasutügynök fellendítését a fennálló törvények és rendszerek alapján kívánja biztosítani. Az emlékiratban kifejezett több kívánságok a következők:

Az állami támogatásban minden újonnan létesülő helyiérdekü vasut egyenlő arányban részesüljön és pedig mindenkor az államszükség maximumában, azaz az építési tőke 10 százalékaiban. Hasonlóképpen tíz százalékos hozzájárulást nyújtson a postakinnstár annak fejében, hogy az új vasut a postaszállítást eszközi, a nélkül azonban, hogy eme megváltási összeg fejében ellenértékü törzsrésztvényeket követeljen, mivel a vasut a nyújtott segítség fejében ellenszolgáltatást teljesít.

A szállítási adó alól tízéves mentesítés van biztosítva a helyiérdekü vasuti törvény alapján; mivel azonban csak a legkritikus esetben jövedelmez az új vasut ez idő leteltével, az emlékirat az adómentesítést mindaddig kéri kiterjeszteni, amíg az elsőbbségi tőke osztaléka az öt százalékot el nem éri. Ugy címen az ál am ugris csak 120.000 forint jövedelemhez jut, amiről annál könnyebben mondhat le, mert mikor **Gyoczy** pénzügyminiszter ez adómentést behozta, az ország pénzügyei olyanok voltak, hogy kénytelen volt minden eszközt megragadni, mely az államnak jövedel-mot nyújtott.

Az építési tőkét oly költséges beruházások is terhelik, amelyek a helyiérdekü vasut keretén kívül esnek és attól eltérő érdekeket szolgálnak. Kívánja az emlékirat, hogy a csatlakozási állomások építési költsége a fővonal terhelé, mivel annak testében épül és annak tartozéka. Hadászati követelmények címén ne kellessen megokolatlan és fölösleges terheket viselni és amennyiben a hadügyi kormányzatnak b. zonyos kivánalm vannak a teljesítésükhöz szükséges összegre adja minden más ellenszolgáltatás nélkül az állam. A járművek használata fejében ne kellessen a M. A. V-nak fizetendő pótlék huszszorosát eieve készpénzben deponálni, hanem az töröltessék el esetleg pedig fedeztető legyen elsőbbségi költségekkel is.

Az építéssel összefüggő kérdések közüla: avbá'nyt az al- és lélepitményeknél továbbra is szükségesnek tartja az emlékirat, ellenben teljes szabadságot kíván adni a tervezőnek úgy az állomási vágyások hossza, mint száma tekintetében, valamint az összes állomási magasépítmények tervezését és költségét illetőleg. Az előmunkálati engedély megadásakor eleve megállapítandó, hogy nem forog-e lenn valamely körülmény, amely a vasut megépítését akadályozza, nehogy a vállalkozó hibáivalól költelezésbe sodortassék. Miután a sinek megszerzése hazai gyárakban kötelező, megfelelő intézkedés útján vételessen ki a vaskarteil alól a helyi érdekü vasutak e'uzaira szolgáló szállítmányok. A rossz víz és hűvös okozta költségek ne essenek az építési tőke terhére, hanem torontassék e céból egy külön alap.

Az üzletemelést illetőleg o'lesőbb díjzabási intézkedéseket és szállítási jutalékokat kíván az emlékirat. A helyi érdekü vasut ama szállítmányok után, melyeket a M. A. V. tszján az új vasut létesítésének köszön, a bruttó bevételök után öt százalékos jutalékokat kapjon s önálló üzemi vasutaknál eme jutalék tíz százalékra emeltessék. A menetrendet illetőleg pedig motorosüzem behozatalát sürgeti, mely által a személyszállítás a teherforgalomtól elkülönítessék és így egyrészt a személyszállítás gyorsabban volna eszközölhető, másrészt az egyes állomásokon a huzamos tartózkod-

